

Justitsminister Morten Bødskov

Kopi:
Ligestillingsminister Manu Sareen
Folketingets Retsudvalg
Folketingets Ligestillingsudvalg

27. maj 2013

I forbindelse med behandlingen af B 28 – (Samling 2012-13) Forslag til folketingsbeslutning om indføjelser af kategorien kønsidentitet i al ligestillingslovgivning og antidiskriminatorisk lovgivning – har ligestillingsminister Manu Sareen den 3. maj 2013 som svar på spørgsmål 1 fra Folketingets Ligestillingsudvalg bl.a. anført:

"Kønsidentitet vurderes at være beskyttet i dansk ligestillings- og antidiskriminationslovgivning, idet kønsidentitet må fortolkes som omfattet af "køn" eller "seksuel orientering" i gældende lovgivning. Denne vurdering baserer sig særligt på to afgørelser fra EU-Domstolen, som fastslår, at personer, der har gennemgået kønsskifte, er beskyttet mod diskrimination på arbejdsmarkedet på grund af køn.

Da der er tale om samme definition af forbud mod forskelsbehandling inden for og uden for arbejdsmarkedet, og da Ligebehandlingsnævnet endvidere i tre sager har afgjort, at kønsidentitet er omfattet af ligestillingslovens beskyttelse af køn uden for arbejdsmarkedet, vurderes beskyttelsen også at omfatte området uden for arbejdsmarkedet.

Det vurderes ligeledes, at kønsidentitet er omfattet af "seksuel orientering", sådan som begrebet anvendes i straffelovens § 81, nr. 6 og § 266 b samt i § 1, stk. 1, i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv." [1]

Under 1. behandlingen af beslutningsforslaget den 18. januar 2013 udtalte ministeren bl.a.:

1 **Spørgsmål 1 og svar til beslutningsforslag B 28**

<http://www.ft.dk/samling/20121/beslutningsforslag/b28/spm/1/index.htm>

<http://www.ft.dk/samling/20121/beslutningsforslag/b28/spm/1/svar/1050520/1244702.pdf>

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

NYGADE 7 • POSTBOKS 1023 • 1007 KØBENHAVN K • TLF. 33 13 19 48
LGBT@LGBT.DK • WWW.LGBT.DK

"Også straffelovens bestemmelser om hadforbrydelser og racismeparagraffen beskytter transpersoner. Det fremgår af bemærkningerne til straffeloven. Kønsidentitet er derfor fuldt ud omfattet af den gældende lovgivning. Indførelse af kønsidentitet som selvstændig beskyttelseskategori er derfor ud fra en beskyttelsesmæssig betragtning ikke nødvendigt." [2]

Ministeren baserer altså sin vurdering af, at kønsidentitet er beskyttet i dansk ligestillings- og antidiskriminationslovgivning og omfattet af Straffelovens strafskærpsbestemmelse på tre afgørelser fra Ligebehandlingsnævnet, to domme fra EU-Domstolen og nogle bemærkninger til straffelov.

LGBT Danmark vil gerne kvittere for, at ministeren og dermed regeringen slår fast, at borgere i Danmark er beskyttet mod diskrimination på baggrund af kønsidentitet.

Vi forstår imidlertid ikke ministerens modvilje mod at indføre kategorien kønsidentitet i lovgivningen. Det er efter vores opfattelse vigtigt, at alle borgere tydeligt kan se, at det er ulovligt at diskriminere/forskelsbehandle en person på grund af dennes kønsidentitet, og at det kan være strafskærpene at gøre det.

Ligebehandlingsnævnet

Ligestillingsnævnet har behandlet ikke tre, men fire klager fra transkønnede personer. Det må derfor lægges til grund, at uagtet det ikke direkte er nævnt i loven for Ligebehandlingsnævnet [3], at de kan behandle klager vedrørende kønsidentitet, så behandler nævnet sådanne sager.

Landsforeningen finder det imidlertid væsentligt, at det tydeligt fremgår af loven for Ligebehandlingsnævnet, at nævnet kan behandle sager vedrørende kønsidentitet, og at henvisningen ikke – reelt forkert – skal henvise til køn i sine afgørelser.

Straffeloven

Med hensyn til ministerens bemærkninger om, straffelovens bestemmelser om hadforbrydelser og racismeparagraffen beskytter transpersoner og henvisning til bemærkningerne til Straffeloven, skal vi bemærke, at en lignende bemærkning i januar 2009 blev fremført af daværende justitsminister, Brian Mikkelsen under behandling af B 50 – (Samling 2009-10) Forslag til folketingsbeslutning om en styrket indsats over for forbrydelser motiveret af offerets seksualitet, etnicitet m.v. (hadforbrydelser).

2 Referat af 1. behandlingen af beslutningsforslag B 28

Indlæg nr. 2, kl. 1141, afsnit 3 i Folketingets referat

<http://www.ft.dk/samling/20121/beslutningsforslag/b28/beh1/forhandling.htm?startItem=-1#alleindlaeg>

3 Bekendtgørelse af lov om Ligebehandlingsnævnet. LBK nr 905 af 03/09/2012.

<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=143051>

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

Af svar den 11. marts 2010 fra Justitsministeriet til Tina Thranesen fremgår, at de nævnte bemærkninger relaterer sig til "Betænkning nr. 1127 af 25. januar 1988 om homoseksuelles vilkår", hvori der anføres:

"Også andre former for "seksuel orientering" end homoseksualitet, f.eks. heteroseksuel transvestitisme, vil efter udkastet blive beskyttet mod diskrimination og forskelsbehandling".

Det skal dertil bemærkes, at det er en 25 år gammel betænkning, og især, at kendskabet til kønsidentitet og dermed transvestitisme og transseksualisme var meget begrænset og ofte forkert. [4]

EU-Domstolen

Med hensyn til ministerens henvisning til, at EU-Domstolen i to sager har afgjort, at personer, som har taget skridt til kønsskifte, er beskyttet af begrebet køn i ligebehandlingslovgivningen, vil vi henvise til EU-Kommissionens rapport "Trans and intersex people – Discrimination on the grounds of sex, gender identity and gender expression" udarbejdet af Silvan Agius, chef for ILGA-Europes politiske afdeling, og Christa Ruth Tobler, professor i europæisk ret ved universitetet i Basel, Schweiz og Leiden University, hvorfra citeres detaljeret herunder. [5] Samtidig vil vi gøre opmærksom på, at Domstolen har behandlet tre sådanne sager.

Da rapporten blev offentliggjort i juni 2012 var konklusionen, at beskyttelse på baggrund af kønsidentitet og kønsudtryk ikke var dækket af EU's eksisterende lovgivning.

Det kan på baggrund af rapportens grundige analyse af de tre domme fra EU-Domstolen konstateres, at de ikke omfatter personer, der lever som det modsatte køn uden ønske om kønsskifteoperation.

Siden rapporten er udarbejdet har EU vedtaget to direktiver, hvor kønsidentitet for første gang er inkluderet. Det drejer sig om Asyldirektivet [6] og Direktivet til beskyttelse af ofre

-
- 4 **Der henvises til det medsendte uddybende notat af 13. maj 2013 fra Tina Thranesen:** Ministres betegnelse af kønsidentitet som seksuel orientering, og at transkønnede derfor allerede er omfattet af strafskærpsbestemmelsen i straffelovens § 81, nr. 6 og ligestillingsloven.
 - 5 **Trans and intersex people – Discrimination on the grounds of sex, gender identity and gender expression**
http://ilga-europe.org/home/issues/trans_and_intersex/thematic_report_on_discrimination_against_trans_and_intersex_people_on_the_grounds_of_sex_gender_identity_and_gender_expression_2012
 - 6 **Asyldirektivet. P7_TA(2011)0469 – Anerkendelse af tredjelandsstatsborgere eller statsløse som berettigede til international beskyttelse, deres status og indholdet af en sådan beskyttelse.**
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2011-0469&language=DA&ring=A7-2011-0271>

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
 NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

for forbrydelser [7]. I forbindelse med behandlingen af de to direktiver, blev det især fra Europa-Parlamentets side fremført, at kønsidentitet skulle nævnes eksplicit, da det ellers ikke ville være dækket, et argument som EU's Ministerråd var enig i.

Det er i dag internationalt erkendt, at kønsidentitet og kønsudtryk ikke er det samme som seksuel orientering. Der er også en stigende erkendelse af, at transpersoner, der lever som det modsatte køn ikke nødvendigvis ønsker en kønsskifteoperation.

Hvor kønsidentitet tidligere blev anset som beskyttet af forbuddet mod diskrimination på grund af seksuel orientering eller køn, er der på europæisk plan en stigende erkendelse af, at der er tale om forskellige forhold, og at kønsidentitet specifikt bør inkluderes i lovgivningen som beskyttelsesgrund og mulig grund for strafskærpelse.

LGBT Danmark kan i denne sammenhæng henvise til Europarådets menneskerettighedskommissærs [8] og Yogyakarta-princippernes [9] anbefaling af at inkludere forbud mod diskriminering af kønsidentitet i den nationale lovgivning.

Vi erindrer desuden om, at Danmark har tilsluttet sig Europarådets ministerråds anbefaling CM/Rec(2010)5 [10] til medlemslandene om foranstaltninger til bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet.

Her fremgår det blandt andet, at medlemslandene anbefales at sikre, at der vedtages og effektivt gennemføres lovgivningsmæssige og andre foranstaltninger til bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet for at sikre respekten for lesbiske, bøsser, biseksuelle og transkønnedes menneskerettigheder og fremme tolerancen over for dem.

-
- 7 **Direktivet til beskyttelse af ofre for forbrydelser.** P7_TA(2012)0327 – Minimumsstandarder for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0327+0+DOC+XML+V0//DA>
 - 8 **Human Rights and Gender Identity** Issue Paper by Thomas Hammarberg, Council of Europe Commissioner for Human Rights. 29. juli 2009.
<https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1476365>
 - 9 **Yogyakarta-principperne** er udarbejdet af et panel af 29 menneskerettighedseksperter fra 25 lande og blev offentliggjort ved et internationalt seminar ved Gadjah Mada University i Yogyakarta, Indonesien den 6. - 9. november 2006. Den 26. marts 2007 blev principperne præsenteret i Geneve i forlængelse af FN's Menneskerettighedsrådsmøde.
 Princippernes hjemmeside:
http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.htm
 Principperne i pdf-format på engelsk:
http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.pdf
 - 10 **Anbefaling CM/Rec(2010)5 af 31. marts 2010 fra Europarådets ministerkomité.** Bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af seksuel orientering eller kønsidentitet.
[http://jm.schultzboghandel.dk/upload/microsites/jm/ebooks/andre_publ/ministerkomitéens%20rekommendation.pdf](http://jm.schultzboghandel.dk/upload/microsites/jm/ebooks/andre_publ/ministerkomiteens%20rekommendation.pdf)

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
 NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

FN-resolution

Landsforeningen minder endvidere om, at FN's Menneskerettighedsråd vedtog resolution 17/19 (A/HRC/RES/17/19 den 17. juni 2011 om bekæmpelse af diskrimination på grund af seksuel orientering og kønsidentitet. [11]

Konsekvenser

Konsekvensen af den danske holdning er, at kønsidentitet skal fortolkes forskelligt afhængig af hvilken lov, det drejer sig om. I nogle love skal kønsidentitet fortolkes som køn, medens det i andre skal fortolkes som seksuel orientering, hvilket må anses som retssikkerhedsmæssigt uholdbart.

Som det er redegjort for ovenfor, er der ikke som hævdet belæg for disse fortolkninger i EU-dommene og heller ikke i forarbejderne til revisionen af straffelovens § 266b. Det er derfor helt overladt til domstolene og Ligebehandlingsnævnet at fortolke sig til en beskyttelse af transpersoner, hvilket er sket begge steder.

LGBT Danmark skal på den baggrund spørge

1. Hvad er den nærmere begrundelse for, at regeringen, modsat andre lande, ikke ønsker at lovhjemle beskyttelsen af transpersoner men reelt overlader det til en vilkårlig fortolkning i retsinstanser?
2. På hvilken måde mener regeringen det kan forsvares, at både *kønsidentitet* og *seksuel orientering* skal fortolkes på forskellig måde afhængig af hvilken lov, det drejer sig om?
3. Er regeringen enig med LGBT Danmark i, at den manglende direkte lovhjemlen af beskyttelse af kønsidentitet er i strid med Europarådets Ministerråds anbefaling CM/Rec(2010)5 af 31. marts 2010?

Med venlig hilsen

LGBT Danmark

Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Vivi Jelstrup
Forperson

Søren Laursen
Retspolitisk talsperson

11 **FN-resolution 17/19 (A/HRC/RES/17/19) om menneskerettigheder, seksuel orientering og kønsidentitet**
<http://arc-international.net/wp-content/uploads/2011/09/HRC-Res-17-19.pdf>

BILAG

Analyse af tre domme fra EU-Domstolen om hvorvidt de omfatter kønsidentitet

Oversat uddrag af rapporten: *Trans and intersex people – Discrimination on the grounds of sex, gender identity and gender expression*

Når diskrimination ses i en bredere sammenhæng, er forskelsbehandling på grund af kønsidentitet og kønsudtryk komplekse forhold. Det skyldes det faktum, at den juridiske anerkendelse og rettigheder, som følger af fællesskabet ofte er forbundet med specifikke medicinske og psykologiske obligatoriske krav.

I Europa og i andre dele af verden afspejles det i forskellige lovkrav, som trans- og interkønnede personer skal opfylde for at passe ind i et af de to mulige køn. Rapporten viser, at selv om der er få direkte henvisninger til kønsidentitet i international ret, er der en øget mængde af resolutioner og anbefalinger, der foreslår øget institutionel bevidsthed om alvoren af kønsidentitets-diskrimination.

Den væsentligste del af rapporten beskæftiger sig med EU's lovgivning om transdiskrimination. EU's ikke-forskelsbehandlingslove indeholder på nuværende tidspunkt ikke et udtrykkeligt forbud mod forskelsbehandling på grund af en persons kønsidentitet og kønsudtryk.

Artikel 19 i TEUF, [12] indeholder den mest generelle juridiske bestemmelse om ikke-forskelsbehandling i EU-traktaten, og berettiger EU til at træffe foranstaltninger til at

12 TEUF = Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde

<http://www.euo.dk/dokumenter/traktat/TEUF/>

Artikel 19 EUF: Foranstaltninger mod forskelsbehandling pga. køn, race, etnisk oprindelse m.v.

1. Med forbehold af traktaternes øvrige bestemmelser og inden for rammerne af de beføjelser, som traktaterne tillægger Unionen, kan Rådet, der træffer afgørelse efter en særlig lovgivningsprocedure og efter Europa-Parlamentets godkendelse, træffe hensigtsmæssige foranstaltninger til at bekæmpe forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.
2. Uanset stk. 1 kan Europa-Parlamentet og Rådet, uden at der er tale om nogen form for harmonisering af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, efter den almindelige lovgivningsprocedure vedtage grundprincipper for EU-tilskyndelsesforanstaltninger til støtte for medlemsstaternes aktioner med henblik på at bidrage til virkeliggørelsen af målene i stk. 1.

<http://www.euo.dk/dokumenter/traktat/TEUF/samtlige/19/>

Hele traktaten på dansk i pdf-format

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

bekæmpe "forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering" men, uden at nævne transforhold. EU-charteret om grundlæggende rettigheder indeholder heller ikke et forbud mod diskrimination af transpersoner.

Men dette betyder ikke, at der i øjeblikket ikke findes nogen relevant EU-lovgivning på dette område. Ifølge retspraksis af EU-Domstolen kan diskrimination mod transkønnede personer udgøre diskrimination på grund af køn, idet personer, der agter at gennemgå, aktuelt gennemgår eller har gennemgået kønsskifte, er omfattet. Rapporten beskriver og analyserer denne retspraksis såvel som dens anvendelse i EU's medlemsstater. Den diskuterer også de vanskeligheder, der ved CJEU [13] retspraksis.

Fra et juridisk begrebsmæssigt synspunkt ligger den største vanskelighed i Domstolens argumentation og mere specifikt i den sammenligning, som Retten baserer sin diskriminationsanalyse, dvs. valget af sammenligningsgrundlag, der anvendes til at nå frem til en konstatering af kønsdiskrimination.

Oprindeligt syntes Domstolen at sammenligne en kønsskiftet transseksuel person, der klagede over diskrimination, med en person af det modsatte køn, som ikke havde gennemgået kønsskifte (i virkeligheden, ser det ud til, at sammenligningsgrundlaget var klagerens køn før kønsskiftet).

Men senere har Domstolen bevæget sig i en retning, der gør det vanskeligt at forstå, hvorfor diskrimination på grund af kønsskifte skal være omfattet af lov om kønsdiskrimination.

Nu sammenligner Domstolen behandling af heteroseksuelle par, hvor ingen af partnernes identitet er et resultat af en kønsskifteoperation, med behandling af par, hvor den enes identitet har ført til et kønsskifte, ønsker det, er i gang med det eller allerede har gennemgået det.

Endelig, i endnu en sag, fastslog Domstolen, at sager om diskrimination mod transseksuelle personer på grund af gennemgået kønsskifte ikke skal analyseres på grundlag af en sammenligning mellem mænd og kvinder, men snarere mellem den kønsskifteopererede transseksuelle (f.eks. en mand-til-kvinde transseksuel [14]) og en person af samme køn (dvs. en kvinde), hvis køn ikke er resultatet af kønsskifteoperation.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:DA:PDF>

På engelsk: TFEU = Treaty on the Functioning of the European Union
Hele traktaten på engelsk i pdf-format

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:0047:0200:EN:PDF>

13 CJEU = Court of Justice of the European Union

http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_da.htm

14 I den oprindelige rapport står 'kvinde-til-mand transseksuel'. LGBT Danmark har på forespørgsel fået oplyst af forfatterne, at der er tale om en skrivefejl.

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

I alle disse tilfælde ligger forvirring også omkring, hvad der udgør et kønsskifte, og ingen af sagerne refererer til den kirurgiske status klagerne eller i sagen om K.B., partneren til klageren. [15]

Mens det ud fra et begrebsmæssigt synspunkt kan det være svært at se, hvorfor sådanne sager skulle være kønsdiskrimination tilfælde, herunder dem i den kategori af kønsdiskrimination, er det i øjeblikket den eneste pragmatiske måde at yde juridisk beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af kønsskifte ifølge EU-lovgivningen.

Alligevel må det konstateres, at CJEU's retspraksis vedrørende transforhold udelukkende forholder sig til diskriminerende konsekvenser af kønsskifte, der kun er ét aspekt af det brede spektrum af transdiskrimination.

Denne rapport går derfor ind for, at Domstolen fortolker eksisterende diskrimineringsgrunde på en målrettet måde, at give Domstolen den bredest mulige betydning for at leve op til Unionens forpligtelse til at respektere den menneskelige værdighed og menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører et mindretal (artikel 2 i TEU) [16].

Efter beskrivelse og analyse af den nuværende retspraksis ved kønsskifte i CJEU, diskuterer rapporten forskellige udfordringer til den juridiske analyse af sager om diskrimination på baggrund af relevansen af juridiske begreber i EU-lovgivningen. Som generel baggrund bør det erindres, at EU-lovgivningen udtrykkelig ikke alene omfatter bestemmelser om ikke-forskelsbehandling, men også de generelle principper om lighed og antidiskrimination, som også kan spille en rolle i sager om forskelsbehandling mod transpersoner.

I en konkret sag, der involverer påstået forskelsbehandling, skal kendsgerningerne først analyseres for at bestemme den relevante diskriminationsgrund. Rapporten viser, at nogle gange er dette mindre indlysende end man skulle tro. Desuden er spørgsmålet, om begrebet diskrimination er relevant i forbindelse med nogle tilfælde af diskrimination mod

15 Case C-117/01 K.B. v National Health Service Pensions Agency and Secretary of State for Health [2004], ECR I-541

EF-Domstolen traf den 7. januar 2004 afgørelse om en transseksuel samlever kan oppebære efterladtepension.

<http://www.thranesen.dk/?cat=901&aid=7759#bm7759>

16 Traktat om Den Europæiske Union (TEU) – også betegnet Maastricht-traktaten

<http://www.euo.dk/dokumenter/traktat/EUtraktat2009/>

Artikel 2 EU: Unionens værdier

Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal. Dette er medlemsstaternes fælles værdigrundlag i et samfund præget af pluralisme, ikke-forskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem kvinder og mænd. <http://www.euo.dk/dokumenter/traktat/EUtraktat2009/samtlige/2/>

På engelsk: TEU = Treaty on European Union.

LGBT Danmark – Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
NGO in special consultative status with the economic and social council of the United Nations

transpersoner. Rapporten hævder, at begrebet faktisk skal ses som et ekstra redskab, der kan styrke positionen for klagerne i transsager om forskelsbehandling.

Dernæst, så er de forskellige former for forskelsbehandling som er anerkendt i moderne EU ikke-forskelsbehandlingslove – dvs. direkte og indirekte diskrimination, chikane og instruktion om at forskelsbehandle – også relevante i transdiskriminationsager. De sager, som hidtil er afgjort af Domstolen, skal ses som sager om direkte forskelsbehandling. Der er på transområdet endnu ingen retspraksis vedrørende de to andre begreber – chikane og instruktion om at forskelsbehandle. Yderligere juridiske begreber, der kan spille en vigtig rolle i transsager om forskelsbehandling, men hvor der er endnu ikke nogen specifik CJEU retspraksis, vedrører begrundet positiv særbehandling, bevisbyrde, retsmidler og sanktioner.

Endelig, som i andre sammenhænge, kan tilfælde af flerårsags-diskrimination udgøre særlige vanskeligheder.

En særlig del af rapporten indeholder sagsstudier af national lovgivning og retspraksis om diskrimination i forbindelse med kønsidentitet og kønsudtryk. I denne sammenhæng er det vigtigt at indse, at EU's antidiskriminationslove kun er minimumsordninger, der ikke forhindrer medlemsstaterne i at yde beskyttelse mod diskrimination af flere grunde og at yde en generel bedre beskyttelse af ofre for forskelsbehandling.

Som diskussionen i denne rapport af bedste praksis viser, er der lovende tiltag i lovgivningen i visse medlemsstater, der kan og bør tjene som modeller til efterfølgelse for andre.

* * *

Analysen er oversat af Tina Thranesen, Den danske videnbank om kønsidentitet, transvestisme og transseksualisme. Noter er ligeledes af Tina Thranesen.

**Ministres betegnelse af kønsidentitet som seksuel orientering,
og at transkønnede derfor allerede er omfattet
af straffeskærpselsbestemmelsen i straffelovens § 81, nr. 6
og ligestillingsloven**

1. **18. januar 2013. 1. behandlingen af B 28. Ligestillings- og kirkeminister, Manu Sareen**
Under 1. behandlingen den 18. januar 2013 af B 28 – Forslag til folketingsbeslutning om indføjelser af kategorien kønsidentitet i al ligestillingslovgivning og antidiskriminatorisk lovgivning – (Samling: 2012-13) udtalte ligestillings- og kirkeminister, Manu Sareen ifølge det officielle referat bl.a.:

Punkt 2 – start kl. 1141 – afsnit 3:

Ligebehandlingsnævnet har i tre forskellige sager afgjort, at kønsidentitet er omfattet af begrebet køn i ligestillingsloven [1]. Så sent som i november kom en ny afgørelse fra Ligebehandlingsnævnet, hvor kønsidentitet ansås for at være beskyttet på samme måde som køn. Desuden har EU-Domstolen i to sager afgjort, at personer, som har taget skridt til kønsskifte, er beskyttet af begrebet køn i ligebehandlingslovgivningen [2]. Også straffelovens bestemmelser om hadforbrydelser og racismeparagraffen beskytter transpersoner. Det fremgår af bemærkningerne til straffeloven [3a]. Kønsidentitet er derfor fuldt ud omfattet af den gældende lovgivning. Indførelse af kønsidentitet som selvstændig beskyttelseskategori er derfor ud fra en beskyttelsesmæssig betragtning ikke nødvendigt.

Ministeren fremførte med lidt andre ord det samme i et senere indlæg – punkt 6 – start kl. 1144.

Efter debatten blev beslutningsforslaget henvist til behandling i Ligestillingsudvalget.

Folketingets officielle referat:

<http://www.ft.dk/samling/20121/beslutningsforslag/b28/beh1/forhandling.htm?startItem=-1#alleindlaeg>

2. **26. januar 2009. 1. behandling af B 50. Samling: 2009-10. Justitsminister, Brian Mikkelsen**

Under 1. behandlingen den 26. januar 2009 af B 50 – Forslag til folketingsbeslutning om en styrket indsats over for forbrydelser motiveret af offerets seksualitet, etnicitet m.v.

(hadforbrydelser) – (Samling: 2009-10) udtalte justitsminister, Brian Mikkelsen ifølge det officielle referat bl.a.:

Punkt 2 – start kl. 1850 – afsnit 14:

Regeringen pålægges også at fremsætte et lovforslag, så offerets køn, alder og handicap tilføjes til straffelovens § 81, nr. 6 om forhold, som i almindelighed skal tillægges skærpet vægt ved strafudmålingen. For så vidt angår forslaget om at tilføje køn, er det anført i bemærkningerne til forslaget, at der hermed sigtes til at medtage forbrydelser rettet mod transkønnede. Hertil skal jeg bemærke, at straffelovens § 81, nr. 6 allerede henviser til forurettedes seksuelle orientering som en straffeskærpende omstændighed. Det skal således allerede i dag indgå i skærpende retning, at en forbrydelse er motiveret i, at ofret er transkønnet eller transseksuel. Så der er altså ikke nogen merværdi på det her punkt i forslaget. [...]

Folketingets officielle referat:

<http://www.ft.dk/samling/20091/beslutningsforslag/b50/beh1/forhandling.htm?startItem=-1>

3. at diskrimination af en person på grund af dennes køn eller kønsskifte vil være omfattet af den delte bevisbyrde.

Vedrørende transvestitter, oplyste Ministeren, at ham bekendt, var der ikke faldet afgørelser om transvestitter, men der er ingen tvivl var om, at også transvestitter var omfattet forbuddet mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet.

Noter

1. **Ligebehandlingsnævnet har i tre forskellige sager afgjort, at kønsidentitet er omfattet af begrebet køn i ligestillingsloven**

[Retur]

Ligestillingsnævnet har behandlet ikke tre, men fire klager fra transkønnede personer.

I tre af dem er der klar henvisning til ligestillingsloven, medens der i en enkelt ikke er nogen lovhensvisning anført. Sagens karakter er dog, så også denne sag må henføres til ligestillingsloven.

Det må derfor lægges til grund, at uagtet det ikke direkte er nævnt i loven for

Ligebehandlingsnævnet, at de kan behandle klager vedrørende kønsidentitet, så behandler nævnet sådanne sager.

1. **Ligebehandlingsnævnet fandt ikke, at personalet på et hospital havde fremsat nedsættende udtalelser over for en patient i forbindelse med, at denne gennemgik en kønsskifteoperation.**

21. november 2001

Afgørelse nr. 23 / 2001

Ikke tilstrækkeligt grundlag for at statuere, at personalet på hospital havde fremsat nedsættende udtalelser over for en patient i forbindelse med, at denne gennemgik en kønsskifteoperation.

Klageren klagede over nedsættende udtalelser fremsat af personalet på et hospital i forbindelse med en kønsskifteoperation. Indklagede anførte, at ingen kunne genkende de udtalelser, som refereres i klagen. Ligestillingsnævnet bemærkede, at klagen, som den var formuleret, var omfattet af Ligestillingsnævnets kompetence, men nævnet fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at statuere, at ligestillingslovgivningen var overtrådt af hospitalets personale i det foreliggende tilfælde. Ligestillingsnævnet tog derfor ikke klagen til følge.

Ligestillingsnævnet fandt sagen omfattet af nævnets kompetence jf. EF-domstolens dom i sag C-13/94

C/13/94:

P mod S. og Cornwall County Council

EF-Domstolen fastslog, at en mand til kvinde kønsskifteopereret fra England var berettiget til pension fra kvinders pensionsalder. (27. april 2006).

Sammendrag:

Når henses til formålet med direktiv 76/207 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder for så vidt angår adgang til beskæftigelse, erhvervsuddannelse, forfremmelse samt arbejdsvilkår, er direktivets artikel 5, stk. 1, til hinder for afskedigelse af en transseksuel på grund af dennes kønsskifte. Da det er en af menneskets grundlæggende rettigheder ikke at blive udsat for forskelsbehandling på grundlag af køn, kan direktivets anvendelsesområde ikke skulle indskrænkes til blot at omfatte den forskelsbehandling, som følger af, at den pågældende tilhører det ene eller det andet køn. Direktivet finder også anvendelse på den forskelsbehandling, der udspringer af den pågældendes

kønsskifte, idet en sådan forskelsbehandling væsentligst, hvis ikke udelukkende, finder sted på grundlag af den pågældendes køn, idet afskedigelse af en sådan person med den begrundelse, at den pågældende har til hensigt at gennemgå eller har gennemgået et kønsskifte udsætter vedkommende for en behandling, som er mindre gunstig set i forhold til personer af det køn, som vedkommende ansås at tilhøre før operationen.

EUR-Lex med sagen på dansk:

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61994CJ0013:DA:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61994CJ0013:DA:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61994CJ0013:DA:HTML)

Ligebehandlingsnævnet – resume

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=205&type=Resume>

Ligebehandlingsnævnet – afgørelse

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=205&type=Afgoerelse>

- Ligestillingsnævnet fandt ikke, at det var godtgjort, at en teaterskoles henstilling til en elev om at overveje det videre forløb på skolen skyldtes klagerens seksualitet.**
25. januar 2006
Afgørelse nr. 32/2005

Klageren, der var transseksuel, blev optaget på en teaterskole fra den 30. august 2004. Efter færdiggørelsen af første år på skolen anbefalede skolen klageren at tage orlov for at overveje sin fremtid på skolen. Klageren anførte, at henstillingen skyldtes klagerens seksualitet. Skolen bestred dette og anførte, at klageren ikke havde opnået de færdigheder, der var en forudsætning for et videregående kursus på skolen.

Nævnet fandt ikke, at klageren havde sandsynliggjort, at henstillingen fra indklagede om at overveje det videre forløb på skolen skyldtes klagerens seksualitet, hvorfor klagen ikke blev taget til følge.

Ligebehandlingsnævnet – resume:

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=314&type=Resume>

Ligebehandlingsnævnet – afgørelsen:

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=314&type=Afgoerelse>

- Ligestillingsnævnet gav ikke en transseksuel med mandligt personnummer medhold i hendes klage over ubehagelig behandling hos en kommunal forvaltning, der ifølge klageren tiltalte hende som "han"**
11. november 2011
Afgørelse nr. 166 / 2011

Klagen drejede sig om forskelsbehandling på grund af kønsidentitet i forbindelse med en kommunes behandling af klager, som var transseksuel. Nævnet fandt, at indklagede ikke havde handlet i strid med Ligebehandlingsloven. Nævnet lagde til grund, at klager oplevede mødet med forvaltningen som ubehageligt. Nævnet fandt det dog ikke godtgjort, at klagers kønsidentitet havde haft indflydelse på indklagedes sagsbehandling. Klager fik derfor ikke medhold i sin klage.

* * *

Det skal bemærkes, at klageren var transkvinde med et mandligt personnummer, og at

hendes klage drejede sig om, at hun derfor blev tiltalt som "han". Disse forhold ses ikke beskrevet i nævnets vurdering og afgørelse.

Ligebehandlingsnævnet behandlede sagen med henvisning til Lov om ligestilling af mænd og kvinder.

Ligebehandlingsnævnet – resume:

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=778&type=Resume>

Ligebehandlingsnævnet – afgørelsen:

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=778&type=Afgoerelse>

4. **Ligestillingsnævnet gav ikke medhold til en trasseksuel, som klagede over at have været udsat for cikane fra andre beboere i et ejendomskompleks, og at boligselskabet ikke gjorde nok ved problemerne**

21. november 2012

Afgørelse nr. 418/2012

Klagen drejede sig om forskelsbehandling på grund af kønsidentitet i forbindelse med indklagedes håndtering af klager over chikane. Nævnet fandt, at klager ikke havde påvist faktiske omstændigheder, der gav anledning til at formode, at klager havde været udsat for forskelsbehandling på grund af kønsidentitet. Nævnet lagde vægt på, at der ikke var noget, der tydede på, at klagers kønsidentitet var blevet tillagt betydning i forbindelse med indklagedes sagsbehandling af klagers henvendelser om påstået chikane. Klager fik derfor ikke medhold i klagen.

* * *

Det skal yderligere bemærkes, at sagen vedrører, at en transkvinde følte sig cikaneret af andre beboere i ejendomskomplekset pga. sin kønsidentitet, og at boligselskabet ikke gjorde nok ved problemerne.

Ligebehandlingsnævnet behandlede sagen med henvisning til Lov om ligestilling af mænd og kvinder.

Sagen er specifikt LGBT Danmark bekendt.

Ligebehandlingsnævnet – resume:

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=1036&type=Resume>

Ligebehandlingsnævnet – afgørelsen:

<http://www.ligebehandlingsnaevnet.dk/naevnsdatabase/afgoerelse.aspx?aid=1036&type=Afgoerelse>

2. **Desuden har EU-Domstolen i to sager afgjort, at personer, som har taget skridt til kønsskifte, er beskyttet af begrebet køn i ligebehandlingslovgivningen**

[Retur]

De to sager fra EU-Domstolen **kan ikke** bruges til at konkludere, at transkønnede personer generelt er omfattet af beskyttelsen mod diskrimination.

Herunder kort omtale af de to domme med link.

1. **C-13/94**

EF-Domstolen fastslog, at en mand til kvinde kønsskifteopereret fra England var

Den 13. maj 2013. Udarbejdet af Tina Thranesen. tina@thranesen.dk

berettiget til pension fra kvinders pensionsalder. (27. april 2006)
Se nærmere beskrivelse af sagen under note 1.1.

EUR Lex med omtale af dommen og link til dokumenter om sagen.

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61994CJ0013:DA:HTML)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61994CJ0013:DA:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61994CJ0013:DA:HTML)

Curia viser dommen af 30. april 1996 i sin helhed i pdf-format

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99622&pageIndex=0&doclang=DA&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=786629>

Curia viser forslag til afgørelse af 14. december 1995.

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=99596&pageIndex=0&doclang=DA&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=786629>

2. **C-117/01.**

Sagen drejede sig om hvorvidt K.B., der har fået foretaget kønsskifte kunne oppebære efterladtepension fra sin samlever.

Artikel 141 EF er i princippet til hinder for en lovgivning, der i strid med den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950, hindrer et par som K.B. og R i at opfylde den nødvendige betingelse om ægteskab for, at den ene kan nyde godt af en del af den andens løn. Det påhviler den nationale ret at efterprøve, om en person i K.B.'s situation i et tilfælde som det i hovedsagen omhandlede kan støtte ret på artikel 141 EF med henblik på at opnå, at dennes partner får tillagt ret til efterladtepension

EUR-Lex med dommen på dansk

[http://eur-](http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&numdoc=62001J0117&lg=da)

[lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&numdoc=62001J0117&lg=da](http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&numdoc=62001J0117&lg=da)

Curia

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48823&pageIndex=0&doclang=DA>

3. **C-423/04.**

Sagen drejer sig om Sarah Margaret Richards, der havde gennemgået en kønsskifteoperation fra mand til kvinde, havde ret til at få udbetalt alderspension fra det fyldte 60. år.

I England kan (kunne) kvinder født før den 6. april 1950 få alderspension som 60 årige og mænd som 65 årige.

Domstolens afgørelse

1. Artikel 4, stk. 1, i Rådets direktiv 79/7/EØF af 19. december 1978 om gradvis gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til social sikring skal fortolkes således, at den er til hinder for en lovgivning, som nægter alderspension til en person, som i overensstemmelse med de i national ret opstillede betingelser har gennemgået et kønsskifte fra mand til kvinde, fordi denne ikke er fyldt 65 år, uanset at samme person ville have været berettiget til en sådan pension ved det 60. år, hvis hun efter national ret var blevet anset for at være en kvinde.
2. Det er ufornødent at begrænse denne doms tidsmæssige virkning.

EUR-Lex med dommen på dansk

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62004J0423:DA:NOT>
Curia

<http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=56252&pageIndex=0&doclang=DA>

I sagen C/13/94 skal det bemærkes, at personen havde til hensigt at gennemgå en kønsskifteoperation og allerede havde gennemgået flere mindre operationer.
I sagen C-117/01 skal det bemærkes, at personen havde gennemgået kønsskifteoperation.
I sagen C-423/04 skal det bemærkes, at personen havde gennemgået kønsskifteoperation.

Det skal også tages i betragtning, at dommene er fra henholdsvis 1994, 2001 og 2004, hvor begrebet kønsskifte entydigt var forbundet med, at der var sket eller ville blive foretaget en kønsskifteoperation, og først derefter skete en juridisk anerkendelse og ændring af pågældendes civilretslige status (kønsbetegnelse) – det såkaldte juridiske kønsskifte.

I dag betragtes en kønsskifteoperation og det juridiske kønsskifte som selvstændige og af hinanden uafhængige forhold.
Der er i dag således ganske mange, som ikke ønsker kønsskifteoperationen, men alene det juridiske kønsskifte.

Det skal også erindres, at førende menneskerettighedsekspertter fastslår, at krav om medicinske eller operative indgreb som betingelse for et juridisk kønsskifte er en overtrædelse af elementære menneskerettigheder.

De to domme kan derfor ikke umiddelbart bruges som retsgrundlag for, at alle transkønnede personer – dvs. alle transseksuelle og transvestitter er omfattet af lovgivningen mod diskrimination.

Det skal yderligere bemærkes, at den personen nævnt i C-117/01 i Danmark i dag på alle måder ville være at betragte som personer af det nye køn, jf. Vejledning om kastration med henblik på kønsskifte, og at personen i C/13/94 ville blive det, når den tiltænkte kønsskifteoperation var gennemført.
<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=11017>

3. Justitsministeriets svar af 11. marts 2010 til Tina Thranesen:

JUSTITSMINISTERIET	Civil- og Politiafdelingen
Dato: 11. marts 2010	Kontor: Politikontoret
Tina Thranesen	Sagsbeh: Søs Carstensen
tina@thranesen.dk	Sagsnr.: 2010-955-4282
	Dok.: SSC40021
	Slotsholmsgade 10
Justitsministeriet har modtaget Deres e-mail af 31.	1216 København K.
januar 2010 om svar på spørgsmål nr. 2 (B 50) fra	Telefon 7226 8400
Folketingets Retsudvalg om en styrket indsats over	Telefax 3393 3510
for forbrydelser motiveret af offerets seksualitet, etnicitet mv. (hadforbrydelser).	
I Deres e-mail beder De om en henvisning til et sted, hvor forarbejderne til straffelovens § 81, stk. 1, nr. 6, samt forarbejderne til straffelovens § 266 b findes online.	
Justitsministeriet kan i den anledning oplyse, at forarbejderne til straffelovens § 81, stk. 1 nr. 6, er tilgængelige via www.retsinfoffilation.dk ved at søge på lov nr. 218 af 31. marts 2004 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Ændring af strafferammer og bestemmelser om straffastsættelse m.v.), og det dertil hørende lovforslag nr. 99, som	

blev fremsat den 26. november 2003.

For så vidt angår straffelovens § 266 b kan Justitsministeriet oplyse, at den eksisterende antidiskriminationslovgivning blev udvidet ved lov nr. 357 af 3. juni 1987 om ændring af borgerlig straffelov og lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. til også at omfatte seksuel orientering. De tilhørende lovforarbejder - herunder lovforslag nr. 196, som fremsat den 12. februar 1987 - findes ikke umiddelbart på hverken rets information eller Folketingets hjemmeside. Der vedlægges derfor en kopi til Deres orientering.

Med venlig hilsen
Thomas Klyver
Civil- og Politiafdelingen

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

[Retur]

4. **"de tilhørende lovforarbejder – herunder lovforslag nr. 196, som fremsat den 12. februar 1987"**

[Retur]

I lovforslag nr. 196 fremsat den 12. februar 1987 gengives konklusionen af "Betænkning nr. 1127 om homoseksuelles vilkår", (se note 5) hvori bl.a. står:

Også andre former for »seksuel orientering« end den homoseksuelle, f.eks. transvestitisme, vil efter udkastet blive beskyttet mod diskrimination og forskelsbehandling.

Det skal bemærkes, at lovforslaget blev fremsat inden offentliggørelsen af af "Betænkning nr. 1127 om homoseksuelles vilkår" (se note 5), hvilket kan være årsagen til, at der i lovforslaget bruges betegnelsen "konklusion", hvor der i betænkningen anvendes "overvejelser", ligesom der i betænkningen anføres "heteroseksuel transvestitisme", hvilket i lovforslagets gengivelse af "konklusionen" er reduceret til "transvestitisme", idet ordet "heteroseksuel" ikke er med.

Herunder den fulde "konklusion", som den er gengivet i lovforslaget:

Forslag til Lov om ændring af borgerlig straffelov og lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v.

(Forbud mod diskrimination på grund af seksuel orientering).

LFF 1986-1987.1.196.

Fremsat den 12. februar 1987.

KOMMISSIONENS KONKLUSION

Nærværende lovforslag er identisk med det, der anbefales af et klart flertal fra den danske kommission.

Kommissionens konklusion har følgende ordlyd:

»Det betimelige i overhovedet at indføre straffebestemmelser om diskrimination og forskelsbehandling af homoseksuelle må først overvejes. Udgangspunktet er imidlertid, at der allerede eksisterer diskriminationsregler i straffelovens § 266 b og i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. Den generelle diskussion om det rimelige i at indføre strafsanktionerede regler mod diskrimination og forskelsbehandling

af minoritetsgrupper har kommissionen derfor ikke fundet anledning til at rejse på ny.

Under drøftelserne er fremhævet det uheldige i, at det fra opregningen i de gældende diskriminationsregler kan sluttes, at homoseksuelle ikke er omfattet. Deres behov for beskyttelse er måske større end behovene hos nogle af de minoritetsgrupper, der allerede er omfattet af bestemmelserne. Dette taler for, at der bør lovgives mod diskrimination og forskelsbehandling af homoseksuelle. I den forbindelse henvises til, at der er en om end sparsom retspraksis vedrørende nugældende regler.

Dernæst har det været overvejet, om indførelse af bestemmelser om homoseksuelle skal ske ved en udvidelse af de gældende antidiskriminationsregler eller ved særskilt lovgivning. Det er fremhævet, at det forekommer mest naturligt at samle lovgivningen på området i så få bestemmelser som muligt. Rent lovteknisk vil det være ganske enkelt at udvide de gældende regler til også at omfatte diskrimination og forskelsbehandling, f.eks. på grund af seksuel eller homoseksuel orientering.

Til støtte for at indføre særskilte bestemmelser om homoseksuelle kan det anføres, at de gældende antidiskriminationsbestemmelser har en speciel baggrund, nemlig at skabe mulighed for ratifikation af den ovenfor ... omtalte FN-konvention. Endvidere vil særskilt lovgivning antagelig indebære, at man bliver mindre bundet af den praksis, der har udviklet sig omkring de gældende bestemmelser, end hvis disse udvides til at omfatte homoseksuelle.

Efter drøftelse er der i kommissionen enighed om, at lovgivning på området i givet fald bør ske ved en udvidelse af de nugældende bestemmelser.

...

Forslagene indebærer, at der i opregningen af forhold, som ikke må danne grundlag for diskrimination, indsættes »seksuel orientering«.

Om baggrunden herfor henviser flertallet først til de synspunkter, der er fremsat af Landsforeningen for Bøsser og Lesbiske over for kommissionen, og som gengives ovenfor ... Hertil kommer, at den politiske og psykologiske effekt af lovændringerne vejer tungere end den indskrænkning af den åbne debat, en ændret lovgivning medfører. Med en vedtagelse i Folketinget af, at der ikke må gøres forskel på grund af »seksuel orientering«, vil de homoseksuelle få samfundets accept af deres livsform. Dette vil være af stor betydning for dem, for holdningen hos andre og for ligestillingen. Selvom udvidelsen af antidiskriminationsreglerne vil have en positiv betydning i sig selv, vil det være naturligt, at lovændringerne følges op af oplysning over for befolkningen.

Om ordene »seksuel orientering« bemærkes, at i de tilsvarende norske bestemmelser, jf. ovenfor ... , anvendes formuleringen »homotillegning, leve form eller orientering«, hvor begrebet »legning« må oversættes med det danske ord »anlæg«. Kommissionen har ikke fundet det hensigtsmæssigt at medtage sådanne begreber i de danske bestemmelser, idet man finder, at »orientering« er dækkende.

Også andre former for »seksuel orientering« end den homoseksuelle, f.eks. transvestitisme, vil efter udkastet blive beskyttet mod diskrimination og forskelsbehandling. Heri ligger ikke, at ulovlige former for seksuel adfærd, som f.eks. seksuel omgang med personer under den seksuelle lavalder, anerkendes.«

Det skal tilføjes, at to medlemmer af kommissionen ikke har givet tilslutning til denne konklusion og det foreslåede lovforslag. Det ene medlem har ikke ønsket at tage stilling til den foreslåede udvidelse af de nugældende antidiskriminationsbestemmelser. Det andet medlem har betvivlet værdien af lovbestemmelser som de foreslåede, »idet de

næppe vil påvirke den faktiske diskrimination af homoseksuelle, men alene har karakter af moralske vurderinger, som, hvor enig man end kan være i dem, ikke naturligt hører hjemme i lovbestemmelser«.

Forslagsstillerne kan imidlertid tilslutte sig kommissionens overvejende flertal og betragter forslaget som værende afvæsentlig holdningsmæssig og psykologisk betydning. I betragtning heraf og i betragtning af den formentlig begrænsede praktiske anvendelse finder man det endvidere ubetænkeligt at foretage en udvidelse af antidiskriminationsbestemmelserne som de foreslåede.

Lovforslaget (artikler/19870212_ForslagStraffelov.pdf) kan rekvireres via e-mail: tina@thranesen.dk

5.

[Retur]

I betænkningen, der blev afgivet den 25. januar 1988 om fremgår bl.a. følgende:

"Kapitel 4". "Afsnit 4.6. Kommissionens overvejelser". Side 42.

Lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. § 1, stk. 1, vil få følgende formulering:

§ 1, stk. 1: Den, som inden for erhvervmæssig eller almennyttig virksomhed på grund af en persons race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering nægter at betjene den pågældende på samme vilkår som andre, straffes med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 6 måneder.

Side 43.

Også andre former for "seksuel orientering" end homoseksualitet, f.eks. heteroseksuel transvestitisme, vil efter udkastet blive beskyttet mod diskrimination og forskelsbehandling. Heri ligger ikke, at ulovlige former for seksuel adfærd, som f.eks. seksuel omgang med personer under den seksuelle lavalder, anerkendes.

Betænkningen i sin helhed

http://www.statensnet.dk/betaenkninger/1001-1200/1127-1988/1127-1988_pdf/searchable_1127-1988.pdf

6. **22. september 2008. Beskæftigelsesministeren fastslog, at transkønnede er omfattet af antidiskriminationslovene**

[Retur]

Daværende beskæftigelsesminister, Claus Hjort Frederiksen skrevelse af 22. september 2008 til Trans-Danmark i sin helhed.

Beskæftigelsesministeriet
 22. september 2008

Trans-Danmark
 Landsforeningen af Transvestitter og Transseksuelle
 Fousbjergvej 20
 7100 Vejle

Sagsnr.: 2008-0000898

Kære Pia Nielsen

Jeg takker for Trans-Danmarks henvendelse om den retlige beskyttelse af transvestitter og transseksuelle på arbejdsmarkedet. Bl.a. peger I på nogle tilpasninger og mulige

Den 13. maj 2013. Udarbejdet af Tina Thranesen. tina@thranesen.dk

forbedringer i Beskæftigelsesministeriets lovgivning.

Som I selv er inde på, gælder der allerede et forbud mod at forskelsbehandle personer på grund af køn og seksuel orientering på det danske arbejdsmarked. Det gælder i kraft af ligebehandlingsloven, ligelønsloven og forskelsbehandlingsloven.

Alle disse love har en EU-retlig baggrund, og det er gennem EF-Domstolens praksis fastslået, at fx. personer, der har gennemgået et kønsskifte, er omfattet af ligebehandlingsprincippet. Dette indgår altså allerede i forståelsen af kriteriet "køn". Diskrimineres en person på grund af sit køn/kønsskifte, vil denne fx være omfattet af den delte bevisbyrde, der gælder i kønsdiskrimineringsager.

Endnu er der ikke mig bekendt faldet afgørelser om transvestitter, men der er ingen tvivl om, at også transvestitter er omfattet af forbuddet mod at blive forskelsbehandlet på arbejdsmarkedet.

De danske love følger de underliggende EU-direktivs sprogbrug og skal selvfølgelig forstås i overensstemmelse med EF-Domstolens praksis. Jeg ser på den baggrund ikke behov for at ændre i lovgivningen. Tværtimod kunne det ligefrem skabe en uklarhed på området, som ikke er heldig.

Til jeres bemærkninger om høje og mærkbare erstatninger vil jeg bemærke, at der i dag ikke er lofter for godtgørelsens størrelse i diskrimineringsagerne. De retlige instanser udmåler godtgørelsen under hensyn til lønmodtagerens ansættelsestid og sagens omstændigheder i øvrigt.

Samtidig vil jeg særligt pege på, at jeg har taget initiativ til, at der med virkning fra 1. januar 2009 etableres et nyt ligebehandlingsnævn, som kan behandle klagesager efter såvel ligebehandlingsloven, ligelønsloven som forskelsbehandlingsloven. Der indføres altså en ny gratis administrativ klagevej på området og ikke mindst en forbedret beskyttelse i de sager, hvor flere diskrimineringskriterier indgår, fx køn og seksuel orientering. Jeg er interesseret i at få bekæmpet diskrimination inden for alle de beskyttede kriterier i lovgivningen.

Da jeg for øjeblikket ikke har planer om ændre i de nævnte love og heller ikke finder behov herfor, ser jeg ikke for nuværende det fornødne grundlag for et møde med Trans-Danmark, men I skal være meget velkomne til at skrive til ministeriet, hvis I har yderligere forslag, som I ønsker skal indgå i ministeriets overvejelser.

Venlig hilsen
Claus Hjort Frederiksen

Skrivelsen (artikler/TDBeskaeftSvarMinister20080922.pdf) kan rekvireres hos Tina Thranesen via e-mail: tina@thranesen.dk